
**NACIONALNI
KURIKULUM
MEĐUPREDMETNE
TEME**

Poduzetništvo

PRIJEDLOG

VELJAČA 2016.

**Cjelovita
kurikularna
reforma**

Rani i predškolski,
osnovnoškolski
i srednjoškolski odgoj
i obrazovanje

NACIONALNI KURIKULUM MEĐUPREDMETNE TEME PODUZETNIŠTVO

Prijedlog

VELJAČA 2016.

ČLANOVI STRUČNE RADNE SKUPINE IZABRANI PO JAVNOM POZIVU

mr. sc. Simona Goldstein, Izdanja Antibarbarus d.o.o., Zagreb

mr. sc. Efka Heder, Regionalni centar za razvoj poduzetničkih kompetencija za zemlje JI Europe (SEECEL), Zagreb

Igor Lukić, prof., Intellecta – škola stranih jezika; I. gimnazija, Zagreb

mr. sc. Narcisa Manojlović, Ministarstvo socijalne politike i mladih, Zagreb

Vitomir Tafra, mag. oec., Visoka škola za ekonomiju, poduzetništvo i upravljanje Nikola Šubić Zrinski, Zagreb

Lidija Vešligaj, prof., Biblioteka, obrt za lekturu i prevođenje, Sv. Ivan Zelina

Marijana Vrančić, mag. prim. educ., Osnovna škola Prečko, Zagreb (voditeljica)

ČLANICA STRUČNE RADNE SKUPINE IZ JEDINICE ZA STRUČNU I ADMINISTRATIVNU PODRŠKU

Mara Plaza Leutar, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta

ČLANOVI STRUČNE RADNE SKUPINE IZ EKSPERTNE RADNE SKUPINE

Suzana Hitrec

Boris Jokić

TEHNIČKI KOORDINATOR STRUČNE RADNE SKUPINE

Jurko Maroević, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta

EKSPERTNA RADNA SKUPINA

Boris Jokić (voditelj)

Branislava Baranović

Suzana Hitrec

Tomislav Reškovic

Zrinka Ristić Dedić

Branka Vuk

Ružica Vuk

LEKTURA

Jasna Radulović

VIZUALNI IDENTITET

Karla Paliska

UPUTE ZA ČITANJE

Pred Vama se nalazi prijedlog nacionalnog kurikulumu međupredmetne teme *Poduzetništvo*. Okvir nacionalnog kurikulumu (ONK) određuje **sustav nacionalnih kurikulumskih dokumenata**, kojima se na nacionalnoj razini iskazuju *namjere* povezane sa svrhom, ciljevima, očekivanjima, ishodima, iskustvima djece i mladih osoba, s organizacijom odgojno-obrazovnog procesa i s vrednovanjem. Međupredmetne teme izrazito su važan dio odgoja i obrazovanja u Republici Hrvatskoj. Sustav nacionalnih kurikulumskih dokumenata prikazan je na Slici A.

Slika A. Sustav nacionalnih kurikulumskih dokumenata izrađenih u okviru Cjelovite kurikularne reforme

Svi nacionalni kurikulumski dokumenti oblikovani su s idejom o djetetu i mladoj osobi kao o središnjem sudioniku odgojno-obrazovnog procesa. Djeci i mladim osobama, roditeljima, odgojno-obrazovnim radnicima kurikulumski dokumenti jasno ukazuju na odgojno-obrazovna očekivanja i ishode koja postavljamo pred djecu i mlade osobe. Razvojni su i otvoreni dokumenti koje je moguće promijeniti kao odgovor na potrebe djece i mladih osoba, odgojno-obrazovnih radnika i ustanova, novih znanstvenih i tehnoloških spoznaja i onih proizašlih iz prakse.

ONK-om su određeni *odgojno-obrazovni ciklusi* koji obuhvaćaju nekoliko godina učenja i poučavanja, a usklađeni su s ciljevima kurikulumu i razvojnom dobi djece i mladih osoba. Određivanje odgojno-obrazovnih ciklusa omogućuje cjelovitije zahvaćanje razvoja učenika, uvažavajući razlike u njihovim sposobnostima i razvojnim putovima. Posebno su važni u procesu kurikulumsko-planiranja i programiranja. Na Slici B prikazani su odgojno-obrazovni ciklusi u osnovnoškolskom i srednjoškolskom odgoju i obrazovanju.

Slika B. Odgojno-obrazovni ciklusi u postojećoj strukturi dovisokoškolskoga odgoja i obrazovanja (ONK, 2016.) u okviru Cjelovite kurikulume reforme

Nacionalnim kurikulumima međupredmetnih tema određuju se svrha, ciljevi, struktura, odgojno-obrazovna očekivanja, učenje i poučavanje te vrednovanje određene međupredmetne teme. Ciljevi i očekivanja ostvaruju se različitim načinima i oblicima odgojno-obrazovnog rada, pri čemu se neki od njih izravno ugrađuju u nacionalne predmetne kurikulume, a neki se ostvaruju planiranjem i izvedbom kurikulumu odgojno-obrazovne ustanove.

Odgojno-obrazovna očekivanja predstavljaju jasne i nedvosmislene iskaze o tome što očekujemo od učenika u određenoj cjelini međupredmetne teme na kraju određenog odgojno-obrazovnog ciklusa. Određena su kao poželjna znanja, vještine i stavovi koji se napredovanjem u odgojno-obrazovnom sustavu usložnjavaju i vode većoj kompetentnosti u međupredmetnoj temi. Osim razrade samih očekivanja, u kurikulumima međupredmetnih tema navode se i preporuke za njihovo ostvarivanje.

SADRŽAJ

- A. OPIS MEĐUPREDMETNE TEME, **4**
- B. ODGOJNO-OBRAZOVNI CILJEVI UČENJA I POUČAVANJA MEĐUPREDMETNE TEME, **5**
- C. DOMENE U ORGANIZACIJI KURIKULUMA MEĐUPREDMETNE TEME, **5**
- D. ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA PO ODGOJNO-OBRAZOVNIM CIKLUSIMA I DOMENAMA, **7**
- E. UČENJE I POUČAVANJE MEĐUPREDMETNE TEME, **26**
- F. VREDNOVANJE U MEĐUPREDMETNOJ TEMI, **28**

A. OPIS MEĐUPREDMETNE TEME

Okvir nacionalnog kurikuluma daje osobitu pozornost vrijednostima: znanju, solidarnosti, identitetu, odgovornosti, integritetu, poštovanju i poduzetnosti.

Poduzetnost definiramo kao vrijednost koja pretpostavlja aktiviranje osobnih potencijala na kreativan, konstruktivan, odgovoran i inovativan način u svrhu prilagodbe promjenjivim okolnostima u različitim područjima života te u različitim društvenim ulogama.

Osjećaj za inicijativu i poduzetništvo (*Sense of Initiative and Entrepreneurship*) jedna je pak od ključnih kompetencija Europskoga referentnog okvira za cjeloživotno učenje koja je potrebna svakom građaninu da bi bio sposoban (samo)zaposliti se te se osobno razvijati u društvu znanja. Prema definiciji i načelima te ključne kompetencije cjeloživotnog učenja, a koje su Europski parlament i Europsko vijeće naveli u svojim preporukama za razvoj poduzetništva, poduzetništvo predstavlja sposobnost pojedinca da pretvara ideje u djela. Ono podrazumijeva kreativnost, inovativnost, sposobnost razumnog preuzimanja rizika kao i sposobnost planiranja, organiziranja te vođenja projekata kako bi se postigli određeni ciljevi. Poduzetništvo se provlači kroz svakodnevni obiteljski život i potiče svjesnost o cjelovitosti rada i razvija sposobnost iskorištavanja prilika. Ova kompetencija se odnosi i na svijest o važnosti etičnog ponašanja i etičkih vrijednosti te promiče dobro upravljanje (odgovorno, transparentno, u skladu sa zakonom, participativno, efektivno, efikasno). Poduzetnost kao vrijednost i poduzetništvo kao međupredmetna tema komplementarni su svim ostalim predmetima i međupredmetnim temama i uvršteni u sve cikluse i sve nastavne predmete i izvannastavne aktivnosti.

Odgajatelji, učitelji, nastavnici, stručni suradnici i ravnatelji svih odgojno-obrazovnih institucija podupiru stvaranje poticajnog okružja za razvoj poduzetničke kompetencije. Pritom se podrazumijeva povezivanje škole s gospodarstvom, tržištem rada i lokalnom/regionalnom zajednicom s posebnim naglaskom na mentorski rad i iskustveno učenje. Osjećaj za inicijativu i poduzetništvo, tj. poduzetnička znanja, vještine i stavove, razvijaju se u ranim fazama socijalizacije od vrtičke dobi nadalje. Odgojno-obrazovni sustav stoga od najranije dobi osnažuje i potiče proces usvajanja poduzetničkog mišljenja i djelovanja.

Ova međupredmetna tema zastupa otvorenu komunikaciju između odgojno-obrazovnih radnika i učenika, suradničko učenje i druge oblike rada, uz uzajamno poštovanje i ohrabrivanje. Učenici uče o aktivnom i odgovornom sudjelovanju u društvu, a učenje za poduzetništvo otvara vrata raznim životnim mogućnostima i perspektivama.

Svrha je učenja i poučavanja ove međupredmetne teme razvijanje poduzetničkoga načina promišljanja i djelovanja u svakodnevnom životu i radu, stjecanje radnih navika i razvoj osobina poduzetne osobe (odgovornost, samostalnost, marljivost, inicijativnost, kreativnost, inovativnost, sposobnost donošenja odluka, samopouzdanje, odlučnost u djelovanju, spremnost na razuman rizik i upravljanje rizikom, mobilnost, fleksibilnost i dr.) koja je tako osposobljena za prepoznavanje prilika i mogućnosti za samoaktualizaciju. Na kraju, svrha je učenja i poučavanja ove međupredmetne teme razvoj poduzetničke kompetencije usvajanjem poduzetničkih znanja, vještina i stavova nužnih za pripremu i sudjelovanje u svijetu rada. Tema uključuje razumijevanje temeljnoga ekonomskog procesa (ideja – planiranje – realizacija – stvaranje nove vrijednosti) bez isključive usmjerenosti na pokretanje vlastita poslovanja i poučava odgovornom djelovanju u svim aspektima radnog života, neovisno o odabiru karijere.

U cilju zadovoljavanja odgojno-obrazovnih potreba učenika s teškoćama, kurikulum se prilagođava u skladu sa smjernicama *Okvira za poticanje i prilagodbu iskustava učenja te vrednovanje postignuća djece i učenika s teškoćama*.

U cilju zadovoljavanja odgojno-obrazovnih potreba darovitih učenika, uvodi se razlikovni kurikulum u skladu sa smjernicama *Okvira za poticanje iskustava učenja i vrednovanje postignuća darovite djece i učenika*.

B. ODGOJNO-OBRAZOVNI CILJEVI UČENJA I POUČAVANJA MEĐUPREDMETNE TEME

Odgojno-obrazovni ciljevi učenja i poučavanja međupredmetne teme Poduzetništvo upotpunjuju se sa sadržajima ostalih međupredmetnih tema.

Učenik će:

- razviti organizacijske i upravljačke sposobnosti (planiranje, provođenje planova, praćenje izvršenja, upravljanje vremenom) te sposobnost donošenja odluka, postavljanje ciljeva i prioriteta, rješavanja problema, timskog rada, vođenja; razviti komunikacijske vještine (međuosobne i grupne, prezentacijske i pregovaračke vještine); upoznati pravila učenja i rada u interkulturalnom okružju;
- biti otvoren za nove ideje i mogućnosti, stvarati inovativna, konkurentna i kreativna rješenja; stvarati prilike, a ne ih čekati;
- se upoznati s izradom projektnih prijedloga i upravljanjem projektima;
- razumjeti ekonomsko okružje, razviti ekonomsku i financijsku pismenost, upoznati se s temeljnim ekonomskim konceptima (stvaranje nove vrijednosti) i ponašati se društveno odgovorno;
- razviti upornost, pozitivan odnos prema radu i radne navike, sposobnost samoprocjene i kritičkog mišljenja; definiranja i rješavanja problema;
- razlikovati i istraživati pojedina zanimanja; usvojiti temeljna znanja iz područja svijeta rada i poslovanja u svrhu razvoja karijere; prepoznavati potrebu i prilike za cjeloživotno učenje.

C. DOMENE U ORGANIZACIJI KURIKULUMA MEĐUPREDMETNE TEME

Kurikulum međupredmetne teme Poduzetništvo ostvaruje se u tri domene:

- A) Promišljaj poduzetnički
- B) Djeluj poduzetnički
- C) Ekonomska i financijska pismenost.

Ovako razrađene domene potaknut će kod učenika razvoj poduzetnog načina razmišljanja i djelovanja u svakodnevnom životu i radu, proaktivan stav prema svemu što radi, uočavanje prilika i njihovo razumno korištenje. Usvajanjem elementarne ekonomske i financijske pismenosti učenik će steći osnovna znanja i vještine potrebne za uključivanje u svijet rada i razviti svijest o potrebi cjeloživotnog učenja, usavršavanja i prilagođavanja potrebama tržišta rada te razvijati sposobnost razumnog preuzimanja rizika.

A) Promišljaj poduzetnički

Poduzetničko promišljanje veže se uz stvaranje okružja/uvjeta za razvoj osobina učenika (npr. samosvjesnost, potreba za ostvarenjem, vjera u sebe, usmjerenost, tolerancija rizičnih i neizvjesnih situacija, proaktivnost itd.) te uz istraživanje, kreativnost, sustavan pristup problemu, što je utemeljeno na spoznajama o odgovornom poduzetništvu u zajednici i okolišu te za zajednicu i okoliš. Poduzetna mlada osoba treba razumjeti kontekst u kojem živi i djeluje. Da bi to mogla, treba razumjeti temeljne ekonomske koncepte koji utječu na svakodnevnicu, ali i poduzetničko okružje u kojem se ideja razvija.

Sastavnice ove domene jesu očekivanja koja se odnose na:

- prepoznavanje, definiranje i rješavanje problema i primjenu inovativnih i/ili kreativnih rješenja
- snalaženje u rizičnim i neizvjesnim situacijama
- odgovornosti u zajednici i okolišu/za zajednicu i okoliš te promišljanje na etičan i sustavan način.

B) Djeluj poduzetnički

Poduzetničko djelovanje odnosi se na kreiranje projektnih prijedloga, za što je potrebno razumijevanje temeljnih ekonomskih i financijskih koncepata. Poduzetničko djelovanje podrazumijeva projektni menadžment i razumijevanje lanca vrijednosti te jasno definiranje problema, stvaranje kreativnih, inovativnih i konkurentnih prijedloga te konačno finaliziranje projektnog prijedloga. Ključni su dio ove domene i stvaranje tima i timski rad, iskustveno učenje i praktično iskustvo.

Sastavnice ove domene jesu očekivanja koja se odnose na:

- razvoj poduzetničke ideje od koncepta do realizacije
- postavljanje ciljeva i artikulaciju vlastite vizije
- razvoj sposobnosti planiranja i upravljanja planiranim aktivnostima
- planiranje i upravljanje karijerom.

C) Ekonomska i financijska pismenost

Domena ekonomska i financijska pismenost uvodi učenika u svijet rada i financija, stjecanje i raspodjelu rezultata. Omogućuje mu osnovno razumijevanje ekonomije i poduzetničkog djelovanja kao procesa stvaranja nove vrijednosti te djelovanja tržišnih zakonitosti. Učenik upoznaje rad poduzeća, rad državnih, gospodarskih i financijskih institucija, uči kako se odgovorno odnositi prema radu i novcu, kako stvoriti uvjete za osobni i profesionalni razvoj.

Ekonomska pismenost definira se kao kompetencija kojom se identificiraju i vrednuju ekonomski koncepti u odnosu na osobne financije, ekonomske i političke sustave.

Financijska pismenost podrazumijeva svijest o financijskim mogućnostima i rizicima te sposobnost prikupljanja potrebnih informacija i donošenje odluka o izboru financijskih usluga sukladno osobnim potrebama.

Sastavnice ove domene jesu očekivanja koja se odnose na:

- osnovno razumijevanje ekonomije i njezina primjena u svakodnevnom životu
- razumijevanje financijskih proizvoda, usluga i koncepata
- odgovorno upravljanje novcem.

Slika 1. Grafički prikaz domena međupredmetne teme Poduzetništvo

D. ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA PO ODGOJNO-OBRAZOVNIM CIKLUSIMA I DOMENAMA

Odgojno-obrazovna očekivanja po ciklusima i domenama prikazana su na dva načina:

- a) odgojno-obrazovna očekivanja po ciklusima i domenama /Tablica 1./
- b) odgojno-obrazovna očekivanja, njihova razrada na znanje, vještine i stavove po ciklusima i domenama; preporuke za ostvarivanje očekivanja te ključni sadržaji /Tablica 2./

Tablica 1. Odgojno-obrazovna očekivanja po odgojno-obrazovnim ciklusima i domenama

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA PO ODGOJNO-OBRAZOVNIM CIKLUSIMA I DOMENAMA					
DOMENA	1. CIKLUS	2. CIKLUS	3. CIKLUS	4. CIKLUS	5. CIKLUS
A) PROMIŠLJAJ PODUZETNIČKI	A – 1.1. – A – 5.1. Primjenjuje inovativna i kreativna rješenja.				
	A – 1.2. – A – 5.2. Snalazi se s neizvjesnošću i rizicima koje donosi.				
	A – 1.3. – A – 5.3. Upoznaje mogućnosti osobnog razvoja (razvoj karijere, profesionalno usmjeravanje).				
B) DJELUJ PODUZETNIČKI	B – 1.1. – B – 5.1. Razvija poduzetničku ideju od koncepta do realizacije.				
	B – 1.2. – B – 5.2. Planira i upravlja aktivnostima.				
	B – 1.3. – B – 5.3. Prepoznaje važnost odgovornog poduzetništva za rast i razvoj pojedinca i zajednice.				

C) EKONOMSKA I FINANCIJSKA PISMENOST	C – 1.1. Prepoznaje vrijednost ljudskog rada i stvaranja dobara za osiguravanje sredstava za život pojedinca i dobrobit zajednice.	C – 2.1. Istražuje procese proizvodnje dobara, pružanja usluga i gospodarske djelatnosti u zajednici.	C – 3.1. Sudjeluje u projektu ili proizvodnji od ideje do realizacije.	C – 4.1. Sudjeluje u projektu ili proizvodnji od ideje do realizacije (nadovezuje se i uključuje elemente očekivanja iz 3. ciklusa).	C – 5.1. Sudjeluje u projektu ili proizvodnji od ideje do realizacije (nadovezuje se i uključuje elemente očekivanja iz 3. i 4. ciklusa).
	C – 1.2. Prepoznaje osnovne pojmove tržišta.	C – 2.2. Prepoznaje osnovne tržišne odnose/procese razmjene.	C – 3.2. Sudjeluje u projektu ili proizvodnji od ideje do realizacije (nadovezuje se i uključuje elemente očekivanja iz 3. ciklusa).	C – 4.2. Sudjeluje u projektu ili proizvodnji od ideje do realizacije (nadovezuje se i uključuje elemente očekivanja iz 3. ciklusa).	C – 5.2. Objašnjava osnovne namjene i koristi se financijskim uslugama.
	C – 1.3. Upoznaje funkciju novca.	C – 2.3. Prepoznaje ulogu novca u osobnom i obiteljskom životu.	C – 3.3. Upravlja osobnim financijama i prepoznaje tijek novca.	C – 4.3. Objašnjava osnovne namjene financijskih institucija i koristi se financijskim uslugama.	C – 5.3. Objašnjava osnovne namjene i koristi se financijskim uslugama.

Tablica 2. Odgojno-obrazovna očekivanja, njihova razrada na znanje, vještine i stavove po ciklusima i domenama: preporuke za ostvarivanje očekivanja te ključni sadržaji

A – PROMIŠLJAJ PODUZETNIČKI - 1. odgojno-obrazovni ciklus (predškola, 1. i 2. razred osnovne škole)				
ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA	ZNANJE	VJEŠTINE	STAVOVI	PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE OČEKIVANJA
<p>Učenik:</p> <p>A – 1.1.</p> <p>Primjenjuje inovativna i kreativna rješenja.</p>	<p>Prepoznaje inovaciju i njezinu vrijednost.</p> <p>Uočava problem iz neposredne okoline i predlaže rješenje.</p> <p>Prepoznaje da su resursi oskudni.</p>	<p>Koristi dostupne materijale za rad.</p>	<p>Otvoren je prema drukčijem mišljenju.</p>	<p>Integrirano</p> <p>Otvoreno za sve nastavne predmete, izvannastavne i izvanučioničke aktivnosti.</p> <p>Sat razrednika</p>
<p>A – 1.2.</p> <p>Snalazi se s neizvjesnošću i rizicima koje donosi.</p>	<p>Uočava neizvjesnost i rizik u neposrednoj okolini.</p> <p>Prepoznaje ponuđene proizvode i usluge (sadržaje) u neposrednoj okolini.</p> <p>Identificira osobne potrebe i interese koje je moguće zadovoljiti u neposrednoj okolini.</p>	<p>Donosi odluku o aktivnosti u koju će se uključiti iz neposredne okoline.</p>	<p>Rizik i neizvjesnost doživljava kao prilike za učenje.</p>	<p>Integrirano</p> <p>Otvoreno za sve nastavne predmete, izvannastavne i izvanučioničke aktivnosti.</p> <p>Sat razrednika</p>
<p>A – 1.3.</p> <p>Upoznaje mogućnosti osobnog razvoja (razvoj karijere, profesionalno usmjerenje).</p>	<p>Razlikuje zanimanja svojih najbližih.</p> <p>Opisuje različita zanimanja.</p>	<p>Pokazuje različita zanimanja kroz igru.</p>	<p>Otvoren je prema različitim mogućnostima, zanimanjima i poslovima.</p>	<p>Integrirano</p> <p>Otvoreno za sve nastavne predmete, izvannastavne i izvanučioničke aktivnosti.</p> <p>Sat razrednika</p> <p>Gosti predavači: roditelji i poduzetnici s pričama o svojim zanimanjima.</p>
<p>KLJUČNI SADRŽAJI</p> <p>Inovativnost, kreativnost, razlikovanje rizika i neizvjesnosti, upoznavanje sa svijetom rada, važnost i različitost zanimanja, jednakovrijednost, odgovornost, oskudnost resursa.</p>				

A – PROMIŠLJAJ PODUZETNIČKI - 2. odgojno-obrazovni ciklus (3., 4. i 5. razred osnovne škole)				
ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA	ZNANJE	VJEŠTINE	STAVOVI	PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE OČEKIVANJA
<p>Učenik:</p> <p>A – 2.1. Primjenjuje inovativna i kreativna rješenja.</p>	<p>Razumije različite mogućnosti korištenja resursa.</p>	<p>Istražuje i raspravlja o različitim mogućnostima korištenja resursa.</p> <p>Rješava probleme korištenjem različitih mogućnosti.</p>	<p>Spremno eksperimentira u pronalaženju rješenja.</p>	<p>Integrirano</p> <p>Otvoreno za sve nastavne predmete, izvannastavne i izvanučioničke aktivnosti.</p> <p>Sat razrednika</p> <p>Korelacija s MT Građanski odgoj.</p>
<p>A – 2.2.</p> <p>Snalazi se s neizvjesnošću i rizicima koje donosi.</p>	<p>Analizira ponudu sadržaja iz neposredne okoline.</p> <p>Određuje prioritete u procesu donošenja odluka.</p>	<p>Određuje najbolje rješenje.</p> <p>Predviđa posljedice poduzetih aktivnosti.</p>	<p>Pokazuje samostalnost i samopouzdanje u donošenju odluka.</p> <p>Pokazuje otvorenost prema drukčijim mišljenjima.</p>	<p>Integrirano</p> <p>Otvoreno za sve nastavne predmete, izvannastavne i izvanučioničke aktivnosti.</p> <p>Sat razrednika</p> <p>Korelacija s MT Građanski odgoj.</p>
<p>A – 2.3.</p> <p>Upoznaje mogućnosti razvoja karijere i profesionalnog usmjerenja.</p>	<p>Opisuje nekoliko mogućnosti za razvoj karijere.</p> <p>Objašnjava razliku između „biti poduzetnik“ i „djelovati poduzetno“.</p>	<p>Koristi više izvora informacija u istraživanju.</p> <p>Izrađuje mapu osobnog razvoja (portfolio).</p>	<p>Pokazuje otvorenost prema različitim mogućnostima.</p> <p>Cijeni svoje i tuđe osobne mogućnosti.</p>	<p>Integrirano</p> <p>Otvoreno za sve nastavne predmete, izvannastavne i izvanučioničke aktivnosti.</p> <p>Sat razrednika</p>
<p>KLJUČNI SADRŽAJI</p> <p>Donošenje odluka i posljedica različitih izbora, svjesnost da rizik uvijek postoji, istraživanje mogućih zanimanja, biti poduzetnik ili djelovati poduzetno.</p>				

A – PROMIŠLJAJ PODUZETNIČKI - 3. odgojno-obrazovni ciklus (6.,7. i 8. razred osnovne škole)				
ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA	ZNANJE	VJEŠTINE	STAVOVI	PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE OČEKIVANJA
<p>Učenik:</p> <p>A – 3.1.</p> <p>Primjenjuje inovativna i kreativna rješenja.</p>	<p>Istražuje komparativne prednosti regija/županija u Republici Hrvatskoj te navodi njihov potencijal za poduzetništvo.</p>	<p>Predlaže preporuke za razvoj poduzetničkog potencijala u okružju.</p>	<p>Pozitivno se odnosi prema istraživanju i stvaranju novih rješenja.</p>	<p>Geografija</p> <p>Integrirano</p> <p>Izvannastavne i izvanučioničke aktivnosti .</p>
<p>A – 3.2.</p> <p>Snalazi se s neizvjesnošću i rizicima koje donosi.</p>	<p>Uviđa i procjenjuje rizik povezan sa stvarnom životnom situacijom (učionica, škola, obitelj, zajednica).</p>	<p>Pronalazi rješenja za prevladavanje ili sprječavanje rizika.</p>	<p>Preuzima razuman rizik.</p> <p>Uči iz pogrešaka i prihvaća promjene.</p>	<p>Integrirano</p> <p>Otvoreno za sve nastavne predmete, izvannastavne i izvanučioničke aktivnosti.</p> <p>Sat razrednika</p> <p>Korelacija s MT Građanski odgoj.</p>
<p>A – 3.3.</p> <p>Upoznaje i kritički sagledava mogućnosti razvoja karijere i profesionalnog usmjeravanja.</p>	<p>Poznaje mogućnosti i razlikuje programe za nastavak školovanja ovisno o osobnim ciljevima i mogućnostima.</p> <p>Prepoznaje i objašnjava važnost cjeloživotnog učenja za razvoj karijere.</p>	<p>Rabi nove izvore znanja i alate potrebne za pristup nastavku obrazovanja.</p> <p>Procjenjuje svoje jake i slabe strane.</p> <p>Sastavlja jednostavan životopis.</p> <p>Nadopunjuje mapu osobnog razvoja (portfolio).</p> <p>Planira nastavak školovanja ovisno o vlastitim ciljevima i mogućnostima.</p>	<p>Procjenjuje osobne mogućnosti.</p> <p>Cijeni svoj uspjeh i uspjehe drugih.</p>	<p>Integrirano</p> <p>Otvoreno za sve nastavne predmete, izvannastavne i izvanučioničke aktivnosti.</p> <p>Sat razrednika</p> <p>Kontinuirano djelovanje stručnih suradnika na radionicama i individualnom savjetovanju. Gost predavač iz HZZ-a o profesionalnom usmjeravanju i izboru zanimanja.</p>
<p>KLJUČNI SADRŽAJI</p> <p>Planiranje resursa, poduzetnički potencijal, komparativne prednosti, ulaganje u cjeloživotno učenje, upravljanje karijerom, jednostavan životopis na materinskom i stranom jeziku.</p>				

A – PROMIŠLJAJ PODUZETNIČKI - 4. odgojno-obrazovni ciklus (1. i 2. razred četvrogodišnjeg i 1. razred trogodišnjeg srednjoškolskog obrazovanja)				
ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA	ZNANJE	VJEŠTINE	STAVOVI	PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE OČEKIVANJA
<p>Učenik:</p> <p>A – 4.1. Primjenjuje inovativna i kreativna rješenja.</p>	<p>Prepoznaje utjecaj inovacija i kreativnih rješenja na rast produktivnosti i konkurentnosti.</p> <p>Procjenjuje utjecaj oskudnosti resursa na pojedinca, poslovanje i društvo.</p> <p>Poznaje pojam intelektualnog vlasništva.</p>	<p>Izračunava produktivnost i obrazlaže komparativne prednosti rješenja.</p> <p>Uspoređuje dobit i troškove inovativnog rješenja.</p>	<p>Pokazuje otvorenost prema inovacijama.</p> <p>Poštuje intelektualno vlasništvo.</p>	<p>Integrirano</p> <p>Izvannastavne i izvanučioničke aktivnosti.</p> <p>Sat razrednika</p>
<p>A – 4.2. Snalazi se s neizvjesnošću i rizicima koje donosi.</p>	<p>Navodi karakteristike različitih gospodarskih sustava te definira prednosti i nedostatke svakog od njih.</p> <p>Opisuje promjenjivost i složenost gospodarske situacije u nacionalnom, multinacionalnom i globalnom okružju.</p>	<p>Koristi primjerene e-alate u istraživanju različitih gospodarskih sustava i njihovih mogućnosti.</p> <p>Procjenjuje rizik povezan s promjenjivom gospodarskom situacijom u široj okolini.</p>	<p>Preuzima razuman rizik i snalazi se u neizvjesnim situacijama.</p> <p>Pokazuje otvorenost prema multikulturalnosti.</p>	<p>Integrirano</p> <p>Izvannastavne i izvanučioničke aktivnosti.</p> <p>Sat razrednika</p> <p>Korelacija s MT Građanski odgoj.</p>
<p>A – 4.3.</p> <p>Upoznaje i kritički sagledava mogućnosti razvoja karijere i profesionalnog usmjeravanja.</p>	<p>Analizira mogućnosti razvoja karijere ovisno o osobnim ciljevima i mogućnostima uključivanja na tržište rada.</p> <p>Uočava mogućnosti i uvjete za pokretanje vlastita posla.</p>	<p>Koristi e-alate i mrežne stranice za upoznavanje s mogućnostima uključivanja na tržište rada.</p> <p>Nadopunjuje mapu osobnog razvoja (portfolio).</p>	<p>Ne odustaje unatoč neuspjesima.</p>	<p>Integrirano</p> <p>Izvannastavne i izvanučioničke aktivnosti.</p> <p>Sat razrednika</p>
<p>KLJUČNI SADRŽAJI Konkurentnost, planiranje vremena, intelektualno vlasništvo, gospodarski sustavi, konkurencija radne snage, mogućnosti samozapošljavanja, oportunitetni trošak, produktivnost.</p>				

A – PROMIŠLJAJ PODUZETNIČKI - 5. odgojno-obrazovni ciklus (3. i 4. razred četvrogodišnjeg i 2.i 3. razred trogodišnjeg srednjoškolskog obrazovanja)				
ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA	ZNANJE	VJEŠTINE	STAVOVI	PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE OČEKIVANJA
<p>Učenik:</p> <p>A – 5.1.</p> <p>Primjenjuje inovativna i kreativna rješenja.</p>	<p>Određuje važnost transfera tehnologije i komercijalizacije inovacije.</p> <p>Objašnjava usuglašenost tehnološke izvedivosti inovacija i otkrića s etičkim normama.</p> <p>Opisuje važnost kreativnih industrija za gospodarski rast.</p>	<p>Prezentira primjere uspješnih transfera tehnologije.</p> <p>Procjenjuje na primjerima inovacija i otkrića jesu li moralno opravdana.</p>	<p>Poštuje intelektualno vlasništvo u gospodarstvu zasnovanom na znanju.</p> <p>Naglašava važnost zakonske i etičke regulacije inovacija, tehnologije i znanosti.</p>	<p>Integrirano</p> <p>Izvannastavne i izvanučioničke aktivnosti.</p> <p>Sat razrednika</p> <p>Korelacija s MT Građanski odgoj.</p>
<p>A – 5.2.</p> <p>Snalazi se s neizvjesnošću i rizicima koje donosi.</p>	<p>Analizira proces globalizacije i njezin utjecaj na pojedinca i društvo.</p> <p>Prepoznaje razlike u trgovinskim barijerama i količini razmjene između zemalja.</p>	<p>Služi se makroekonomskim pokazateljima.</p> <p>Procjenjuje dosege proizvoda i usluga.</p>	<p>Poštuje različitosti i multikulturalnost.</p>	<p>Integrirano</p> <p>Izvannastavne i izvanučioničke aktivnosti.</p> <p>Sat razrednika</p> <p>Korelacija s MT Građanski odgoj.</p>
<p>A – 5.3.</p> <p>Upoznaje i kritički sagledava mogućnosti razvoja karijere i profesionalnog usmjeravanja.</p>	<p>Poznaje mogućnosti i razlikuje programe za nastavak školovanja i uključivanja na tržište rada ovisno o osobnim ciljevima i mogućnostima.</p> <p>Razvija koncepte i strategije cjeloživotnog učenja.</p> <p>Analizira različite vrste poduzetništva ovisno o osobnim ciljevima u karijeri, mogućnostima zapošljavanja i prednostima zajednice.</p>	<p>Koristi se vlastitim potencijalima.</p> <p>Nadopunjuje i predstavlja mapu osobnog razvoja (portfolio).</p> <p>Piše motivacijsko pismo za dobivanje stipendije na materinskom i stranom jeziku.</p> <p>Kreira životopis u formatu Europass i molbu za posao. Simulira razgovor za posao.</p>	<p>Iskazuje vlastitu viziju budućnosti i svoje mjesto u njoj.</p> <p>Pokazuje fleksibilnost i pripremljenost za radnu mobilnost.</p>	<p>Integrirano</p> <p>Izvannastavne i izvanučioničke aktivnosti.</p> <p>Sat razrednika</p>

<p>KLJUČNI SADRŽAJI   Transfer tehnologija, komercijalizacija, kultura, inovacije, moralna dvojba, tehnoznanost, gospodarstvo zasnovano na znanju, kreativna industrija, globalizacija, mogućnosti daljnjeg obrazovanja, pisanje životopisa i molbe za posao te motivacijskog pisma na materinskom i stranom jeziku.</p>

B – DJELUJ PODUZETNIČKI - 1. odgojno-obrazovni ciklus (predškola, 1. i 2. razred osnovne škole)				
ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA	ZNANJE	VJEŠTINE	STAVOVI	PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE OČEKIVANJA
<p>Učenik: B – 1.1. Razvija poduzetničku ideju od koncepta do realizacije.</p>	<p>Prepoznaje i opisuje poduzetničku ideju.</p>	<p>Prezentira poduzetničku ideju pred drugima.</p>	<p>Cijeni svoje i druge poduzetničke ideje.</p>	<p>Integrirano Izvannastavne i izvanučioničke aktivnosti. Sat razrednika Gostovanje predavača poduzetnika.</p>
<p>B – 1.2. Planira i upravlja aktivnostima.</p>	<p>Nabraja sastavnice potrebne za izvršenje aktivnosti. Objašnjava važnost jednakih prava i dužnosti za sve članove skupine.</p>	<p>Surađuje u određivanju načina provedbe planirane aktivnosti. Sudjeluje u aktivnostima s pozitivnim učinkom na dobrobit skupine ili vlastita kućanstva.</p>	<p>Pokazuje odgovornost u ispunjavanju preuzetih zadataka i rokova. Jednako se odnosi prema svima neovisno o njihovom socioekonomskom statusu.</p>	<p>Integrirano Izvannastavne i izvanučioničke aktivnosti. Sat razrednika Korelacija s MT Građanski odgoj.</p>
<p>B-1.3. Prepoznaje važnost odgovornog poduzetništva za rast i razvoj pojedinca i zajednice.</p>	<p>Prepoznaje i obrazlaže oskudnost resursa u svojoj neposrednoj okolini.</p>	<p>Djeluje prema načelima „dobrog gospodara“.</p>	<p>Cijeni resurse. Prepoznaje posljedice svojih i tuđih aktivnosti u zajednici i okolišu i za zajednicu i okoliš.</p>	<p>Integrirano Izvannastavne i izvanučioničke aktivnosti. Sat razrednika Korelacija s MT Građanski odgoj.</p>
<p>KLJUČNI SADRŽAJI Ideja, poslovna prilika, cjeline Projektnog plana, oskudnost resursa i zaštita okoliša, „dobar gospodar“.</p>				

B – DJELUJ PODUZETNIČKI - 2. odgojno-obrazovni ciklus (3., 4. i 5. razred osnovne škole)				
ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA	ZNANJE	VJEŠTINE	STAVOVI	PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE OČEKIVANJA
<p>Učenik:</p> <p>B – 2.1.</p> <p>Razvija poduzetničku ideju od koncepta do realizacije.</p>	<p>Uočava i procjenjuje poduzetničke prilike u razrednom odjelu, školi i/ili zajednici.</p> <p>Poznaje pravila timskog rada i umrežavanja s pojedincima i drugim grupama.</p>	<p>Prezentira poduzetničke prilike u razrednom odjelu, školi i/ili zajednici.</p> <p>Sudjeluje u radu tima i umrežavanju s pojedincima i drugim grupama.</p>	<p>Prihvaća samostalan rad, timski rad i umrežavanje s pojedincima i grupama.</p>	<p>Integrirano</p> <p>Izvannastavne i izvanučioničke aktivnosti.</p> <p>Sat razrednika</p>
<p>B – 2.2.</p> <p>Planira i upravlja aktivnostima.</p>	<p>Prepoznaje sve sastavnice plana aktivnosti.</p>	<p>Učinkovito se koristi vremenom i resursima u provedbi aktivnosti u razrednom odjelu, školi i/ili zajednici.</p> <p>Izabire i planira aktivnosti.</p> <p>Planira slobodno vrijeme.</p>	<p>Preuzima odgovornost za realizaciju plana.</p>	<p>Integrirano</p> <p>Izvannastavne i izvanučioničke aktivnosti.</p> <p>Sat razrednika</p>
<p>B-2.3.</p> <p>Prepoznaje važnost odgovornog poduzetništva za rast i razvoj pojedinca i zajednice.</p>	<p>Navodi i vrednuje primjere odgovornog ponašanja i poslovanja u zajednici.</p> <p>Opisuje pojam „zelene ekonomije“.</p> <p>Opisuje osnovne ekološke probleme i jednostavnim riječima navodi njihove uzroke.</p>	<p>Pokreće rasprave o pitanjima koja su važna za život i rad u razredu i školi te u njima sudjeluje.</p> <p>Koristi odgovarajuće postupke zaštite okoliša.</p> <p>Izrađuje plan ekološki odgovornog i ekonomičnog</p>	<p>Odgovorno i etično se ponaša u obitelji, školi i zajednici.</p> <p>Pokazuje ekološku osviještenost.</p>	<p>Integrirano</p> <p>Izvannastavne i izvanučioničke aktivnosti.</p> <p>Sat razrednika</p> <p>Korelacija s MT Građanski odgoj.</p>

		ponašanja svog kućanstva i razreda.		
KLJUČNI SADRŽAJI				
Procjena poduzetničke prilike, izbor djelatnosti, mogućnosti s obzirom na dostupne resurse, upravljanje vremenom, materijalni, financijski, prirodni i ljudski resursi, „zelena ekonomija“, razvrstavanje otpada, načini odlaganja opasnih tvari, ekološki problem.				

B – DJELUJ PODUZETNIČKI - 3. odgojno-obrazovni ciklus (6.,7. i 8. razred osnovne škole)				
ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA	ZNANJE	VJEŠTINE	STAVOVI	PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE OČEKIVANJA
Učenik: B – 3.1. Razvija poduzetničku ideju od koncepta do realizacije.	Razrađuje svoju poduzetničku ideju i vrednuje njezinu izvodljivost.	Javno predstavlja i argumentira poduzetničku ideju.	Pokazuje inicijativnost u razvijanju, predstavljanju i provedbi poduzetničkih ideja. Cijeni samostalan rad, rad u timu i umrežavanje s pojedincima i grupama.	Integrirano Izvannastavne i izvanučioničke aktivnosti. Sat razrednika Obilježavanje Europskog tjedna poduzetništva (<i>EU SME Week</i>) u suradnji s lokalnom zajednicom. Gost predavač – poduzetnik/ poduzetnica.
B – 3.2. Planira i upravlja aktivnostima.	Razumije i osmišljava društveno korisnu aktivnost.	Planira i provodi društveno korisnu aktivnost. Samostalno radi i sudjeluje u radu grupe.	Poštuje pravila planiranja koja pridonose učinkovitoj aktivnosti.	Integrirano Izvannastavne i izvanučioničke aktivnosti. Sat razrednika Korelacija s MT Građanski odgoj.
B-3.3. Prepoznaje važnost odgovornog poduzetništva	Prepoznaje koncept održivog razvoja i utjecaj pojedinca putem znanstvene, gospodarske, društvene, kulturološke, političke i drugih djelatnosti.	U skladu s konceptom održivog razvoja istražuje negativne učinke i pronalazi rješenja.	Poštuje i zagovara načela održivog razvoja. Poštuje javno dobro.	Integrirano Izvannastavne i izvanučioničke aktivnosti. Sat razrednika

za rast i razvoj pojedinca i zajednice.	Razlikuje sve dionike održivog razvoja i njihove interese. Nabraja i objašnjava javna dobra.		Pokazuje i potiče odgovornost sadašnjih naraštaja za budućnost ljudi, drugih živih bića, prirode i budućih naraštaja.	Korelacija s MT Građanski odgoj.
KLJUČNI SADRŽAJI Donošenje odluka uzimajući u obzir: načelo nestašice, popratne troškove i planiranje (razmišljati zeleno), javna dobra, društveno odgovorno poslovanje, održivi razvoj.				

B – DJELUJ PODUZETNIČKI - 4. odgojno-obrazovni ciklus (1. i 2. razred četvrogodišnjeg i 1. razred trogodišnjeg srednjoškolskog obrazovanja)

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA	ZNANJE	VJEŠTINE	STAVOVI	PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE OČEKIVANJA
Učenik: B – 4.1. Razvija poduzetničku ideju od koncepta do realizacije.	Prepoznaje dionike poduzetničkog okružja i mogućnosti osobnog djelovanja za razvoj poduzetničke ideje.	Služi se različitim izvorima informacija.	Pokazuje otvorenost za poduzetničke prilike.	Integrirano Izvannastavne i izvanučioničke aktivnosti. Pravo poduzetničko iskustvo. Gost predavač iz potpornih institucija.
B – 4.2. Planira i upravlja aktivnostima.	Objašnjava osnove projektnog ciklusa.	Izrađuje poduzetnički projektni plan.	Odgovorno izvršava zadatke, ispunjava obaveze i poštuje rokove. Uči iz pogrešaka. Ustrajan je u dosezanju cilja.	Integrirano Izvannastavne i izvanučioničke aktivnosti.

<p>B-4.3.</p> <p>Prepoznaje važnost odgovornog poduzetništva za rast i razvoj pojedinca i zajednice.</p>	<p>Objašnjava važnost eksternalija za planiranje poduzetničkog pothvata.</p> <p>Prepoznaje važnost socijalnog poduzetništva.</p>	<p>Istražuje primjere dobre prakse implementacije društveno odgovornog poslovanja i socijalnog poduzetništva te na temelju primjera izrađuje prijedlog vlastite društveno odgovorne aktivnosti.</p>	<p>Poštuje koncept socijalne uključenosti.</p> <p>Poštuje postojeće resurse RH i svijeta te sustavno djeluje na njihovu očuvanju.</p> <p>Usmjerava potrošnju prema proizvodima i uslugama poslovnih subjekata koji djeluju društveno odgovorno.</p>	<p>Integrirano</p> <p>Izvannastavne i izvanučioničke aktivnosti.</p> <p>Korelacija s MT Građanski odgoj.</p>
<p>KLJUČNI SADRŽAJI</p> <p>Ekosustav, eksternalije, mogući izvori financiranja, državne potpore, EU sredstva, privatne i javne usluge, mogućnosti korištenja dobiti, utjecaji socijalnog poduzetništva, održivi razvoj, moralno prosuđivanje, sukob interesa, društveno odgovorno poslovanje.</p>				

B – DJELUJ PODUZETNIČKI - 5. odgojno-obrazovni ciklus (3. i 4. razred četvrogodišnjeg i 2.i 3. razred trogodišnjeg srednjoškolskog obrazovanja)

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA	ZNANJE	VJEŠTINE	STAVOVI	PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE OČEKIVANJA
<p>Učenik:</p> <p>B – 5.1.</p> <p>Razvija poduzetničku ideju od koncepta do realizacije.</p>	<p>Obrazlaže vlastitu poduzetničku ideju.</p> <p>Razlikuje ulogu poduzetnika od uloge upravitelja (menadžera).</p>	<p>Izrađuje projektni prijedlog.</p>	<p>Promiče poduzetništvo kao nositelja održivog gospodarskog rasta i razvoja.</p>	<p>Integrirano</p> <p>Izvannastavne i izvanučioničke aktivnosti .</p>
<p>B – 5.2.</p> <p>Planira i upravlja aktivnostima.</p>	<p>Prepoznaje važnost investicija i različite izvore financiranja.</p>	<p>Koristeći e-alate istražuje mogućnosti investiranja i financiranja.</p>	<p>Procjenjuje prednosti i nedostatke različitih financijskih usluga.</p>	<p>Integrirano</p> <p>Izvannastavne i izvanučioničke aktivnosti.</p> <p>Korelacija s MT Građanski odgoj.</p>

<p>B-5.3.</p> <p>Prepoznaje važnost odgovornog poduzetništva za rast i razvoj pojedinca i zajednice.</p>	<p>Objašnjava profesionalnu etiku na različitim primjerima iz poslovnog okružja.</p> <p>Objašnjava pojam sive ekonomije i korupcije.</p> <p>Prepoznaje i opisuje primjere kršenja prava potrošača.</p>	<p>U svakodnevnom životu prepoznaje sivu ekonomiju i koruptivno ponašanje.</p> <p>Predlaže rješenja na različitim primjerima sukoba interesa.</p> <p>U suradnji s drugima izrađuje jednostavni etički kodeks.</p> <p>Koristi potrošačka prava.</p>	<p>Ne prihvaća sivu ekonomiju i koruptivno ponašanje i reagira na njihovu pojavnost.</p> <p>Poštuje i potiče druge na poštovanje pravila profesionalnog i etičnog ponašanja.</p>	<p>Integrirano</p> <p>Izvannastavne i izvanučioničke aktivnosti.</p> <p>Korelacija s MT Građanski odgoj.</p>
<p>KLJUČNI SADRŽAJI</p> <p>Projektni prijedlog, mogućnosti financiranja, stipendije, učenički i studentski krediti, odgovorno poduzetništvo - siva ekonomija, poštovanje zakonske regulative, zaštita potrošača, profesionalna etika, etički kodeks.</p>				

C – EKONOMSKA I FINACIJSKA PISMENOST - 1. odgojno-obrazovni ciklus (predškola, 1. i 2. razred osnovne škole)

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA	ZNANJE	VJEŠTINE	STAVOVI	PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE OČEKIVANJA
<p>Učenik:</p> <p>C – 1.1.</p> <p>Prepoznaje važnost ljudskog rada i stvaranja dobara za osiguranje sredstava za život pojedinca i dobrobit zajednice.</p>	<p>Prepoznaje ulogu i važnost ljudskog rada za život pojedinca.</p> <p>Uočava da proizvodi nastaju od određenih materijala s pomoću ljudskog rada.</p> <p>Prepoznaje proizvode i usluge.</p>	<p>Povezuje materijale i rad u gotov proizvod.</p>	<p>Čuva dostupne materijalne resurse, reciklira materijale.</p> <p>Cijeni svoj i tuđi rad.</p> <p>Veseli se uspjehu, uči iz neuspjeha.</p>	<p>LK, GK, HJ, PID – radionice, projekti, tematski dani u kojima učenici proizvode i prezentiraju različite uporabne, kulturne ili kreativne proizvode (uporabni predmeti, predstave, koncerti...); ostvaruje se u jednom nastavnom predmetu ili integrirano.</p> <p>Izborno - ovisno o mogućnostima i odluci škole organizira se prodaja ili razmjena nastalih proizvoda.</p> <p>Izvanučionička nastava - posjeti tvornicama,</p>

<p>C - 1.2.</p> <p>Prepoznaje osnovne pojmove tržišta.</p>	<p>Nabraja mogućnosti razmjene dobara.</p> <p>Prepoznaje razliku između ponude i potražnje.</p>	<p>Sudjeluje u igrama razmjene dobara.</p> <p>Istražuje pojedine proizvode i usluge koje koristi po cijeni i kvaliteti.</p>	<p>Usvaja elemente poslovne etike.</p>	<p>poduzećima, kazalištima, trgovinama, sajmovima itd. u kojima učenici uočavaju proces stvaranja dobara i ostvarivanje zarade u okviru zavičajnog gospodarstva.</p> <p>Korelacija s MT Građanski odgoj i obrazovanje.</p>
<p>C – 1.3.</p> <p>Upoznaje funkciju novca.</p>	<p>Uočava da je novac povezan s radom, proizvodnjom dobara i pružanjem usluga.</p> <p>Uočava da novcem zadovoljava neke svoje potrebe.</p> <p>Imenuje i raspoznaje po vrijednosti hrvatski novac.</p>	<p>Računa s novčanim jedinicama.</p>	<p>Prihvaća potrebu racionalne potrošnje i cijeni vrijednost novca.</p>	<p>MAT, PID, SR – povezuje se s temama Hrvatski novac, Danom štednje i sl..</p> <p>Može se također ostvariti kao dio integriranih radionica i projekata.</p> <p>Korelacija s MT Građanski odgoj i obrazovanje.</p>
<p>KLJUČNI SADRŽAJI</p> <p>Materijal, rad, proizvodnja, proizvod, tržište, razmjena dobara, prodaja, kupnja, novac, ponuda, potražnja.</p>				

C – EKONOMSKA I FINANCIJSKA PISMENOST – 2. odgojno-obrazovni ciklus (3., 4. i 5. razred osnovne škole)

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA	ZNAJJE	VJEŠTINE	STAVOVI	PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE OČEKIVANJA
<p>Učenik:</p> <p>C – 2.1.</p> <p>Istražuje procese proizvodnje dobara, pružanja usluga i gospodarske djelatnosti u zajednici.</p>	<p>Istražuje različite materijale i zaključuje što se od njih može proizvesti.</p> <p>Uočava da su za proizvodnju potrebna specifična znanja.</p> <p>Nabraja gospodarske djelatnosti u zajednici.</p>	<p>Proizvodi različite proizvode.</p> <p>Prezentira izrađene proizvode.</p>	<p>Cijeni svoj i tuđi rad.</p>	<p>LK, GK, HJ, PID, SR, (TK 5. r.) – radionice, sajmovi, projekti, tematski dani kada učenici proizvode i prezentiraju različite uporabne, kulturne ili kreativne proizvode (uporabni predmeti, predstave, koncerti...).</p> <p>Ostvaruje se integrirano u više nastavnih predmeta.</p> <p>Izborno - ovisno o mogućnostima i odluci škole organizira se prodaja ili razmjena nastalih proizvoda.</p>
<p>C - 2.2.</p> <p>Prepoznaje osnovne tržišne</p>	<p>Tumači način formiranja cijene.</p> <p>Razumije važnost komunikacije s tržištem.</p>	<p>Istražuje mogućnosti prodaje i potrebe tržišta.</p> <p>Istražuje cijene dostupnih</p>	<p>Usvaja elemente poslovne etike.</p> <p>Kritički preispituje</p>	<p>Izvanučionička nastava – tijekom posjeta</p>

odnose/procese razmjene.	Uočava medijsko oglašavanje u svojoj sredini i obrazlaže njegovu ulogu u prodaji proizvoda.	proizvoda.	medijsko oglašavanje u svojoj sredini.	tvornicama, poduzećima, kazalištima, trgovinama, sajmovima itd. učenici uočavaju razvoj inovacija, procese stvaranja dobara, plasmana proizvoda i ostvarivanje zarade unutar zavičajnog gospodarstva. Istraživačka nastava - učenici istražuju materijale, cijene, medijske oglase u svojoj sredini itd. Korelacija s MT Građanski odgoj i obrazovanje.
C – 2.3. Prepoznaje ulogu novca u osobnom i obiteljskom životu.	Utvrđuje koje osobne potrebe može zadovoljiti novcem. Objašnjava zašto je potrebno trošiti u skladu s mogućnostima. Nabraja posljedice prekomjerne potrošnje. Razlikuje ulaganje od potrošnje. Razumije i tumači važnost štednje.	Planira osobnu potrošnju i štednju.	Odgovorno se odnosi prema novcu i ne podliježe izazovima prekomjerne potrošnje.	MAT, PID, SR – povezuje se s temama Hrvatski novac, Danom štednje i sl.. Može se također ostvariti kao dio integriranih radionica i projekata. Korelacija s MT Građanski odgoj i obrazovanje.
KLJUČNI SADRŽAJI				
Materijali za proizvodnju, znanje, proizvodnja, rad, ponuda, potražnja, cijena, prodaja, medijsko oglašavanje, novac, potrošnja, štednja.				

C – EKONOMSKA I FINANIJSKA PISMENOST – 3. odgojno-obrazovni ciklus (6.,7. i 8. razred osnovne škole)

OČEKIVANJA U OVOM CIKLUSU OSTVARUJU SE IZRADOM PROJEKTA.

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA	ZNANJE	VJEŠTINE	STAVOVI	PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE OČEKIVANJA
Učenik: C – 3.1. i 3.2. Sudjeluje u projektu ili	Obrazlaže međuovisnost između resursa i uspješnosti realizacije plana projekta ili proizvodnje. Procjenjuje materijalne troškove	Sastavlja jednostavan plan projekta ili proizvodnje prema vlastitoj ideji. Prezentira svoj plan projekta	Odgovorno i racionalno se odnosi prema resursima kojima raspolaže. Cijeni kvalitetu proizvoda.	Integrirano kao međupredmetni projekt, tematski dan, projektni dan, natjecanja (za najoriginalniji projektni plan, natjecanja mladih poduzetnika i sl..).

<p>proizvodnji od ideje do realizacije.</p>	<p>projekta ili proizvodnje.</p> <p>Određuje cijenu proizvoda na osnovi procjene materijalnih troškova i uloženog rada.</p> <p>Uočava mogućnosti plasmana proizvoda na tržištu.</p> <p>Nabraja poznate primjere uspješnog plasiranja proizvoda.</p> <p>Obrazlaže što je <i>brendiranje</i>.</p>	<p>ili proizvodnje.</p> <p>Sudjeluje u timskoj realizaciji projekta ili proizvodnje.</p> <p>Prepoznaje tržišne prilike.</p>	<p>Zauzima vlastiti stav prema <i>brendiranim</i> proizvodima.</p> <p>Ima pozitivan stav prema poduzetništvu.</p> <p>Poštuje razlike i multikulturalnost u poslovnom okružju.</p>	<p>Moguće ga je uključiti u sadržaje geografije, matematike, fizike, tehničke kulture, hrvatskog jezika, sat razrednika i dr..</p> <p>Izvanučionička nastava – tijekom posjeta tvornicama, poduzećima, kazalištima, trgovinama, sajmovima itd. učenici uočavaju procese stvaranja dobara, plasmana proizvoda ili ostvarivanje zarade.</p> <p>Korelacija s MT Građanski odgoj i obrazovanje i MT Osobni i socijalni razvoj.</p>
<p>C – 3.3.</p> <p>Upravlja osobnim financijama i prepoznaje tijek novca.</p>	<p>Obrazlaže ovisnost cijene o ponudi i potražnji.</p> <p>Objašnjava korištenje poreza i prireza za financiranje javnih dobara i usluga.</p> <p>Objašnjava što je BDP.</p> <p>Obrazlaže vezu između financijskih mogućnosti i potrošnje.</p> <p>Predviđa posljedice prekomjerne potrošnje.</p> <p>Objašnjava oblike štednje.</p>	<p>Izračunava PDV pri formiranju cijene.</p> <p>Istražuje različite oblike štednje.</p> <p>Vodi dnevnik mjesečne potrošnje i upravlja vlastitim džeparcem.</p>	<p>Svjestan je da osobnim i zajedničkim novcem treba odgovorno upravljati.</p>	<p>MAT, GEO, POV u sklopu međupredmetnih projekata.</p> <p>Korelacija s MT Građanski odgoj i obrazovanje.</p>
<p>KLJUČNI SADRŽAJI Resursi (materijalni, financijski i ljudski), stvaranje dobara (plan projekta/proizvodnje, podjela rada, timski rad), tržište (ponuda, potražnja, cijena); PDV, BDP, porez, prirez, životna osiguranja, mirovinski i investicijski fondovi, dionice.</p>				

C – EKONOMSKA I FINANCIJSKA PISMENOST – 4. odgojno-obrazovni ciklus (1. i 2. razred četvrogodišnjeg i 1. razred trogodišnjeg srednjoškolskog obrazovanja)

OČEKIVANJA U OVOM CIKLUSU OSTVARUJU SE IZRADOM PROJEKTA.

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA	ZNANJE	VJEŠTINE	STAVOVI	PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE OČEKIVANJA
<p>Učenik:</p> <p>C – 4.1. i 4.2.</p> <p>Sudjeluje u projektu ili proizvodnji od ideje do realizacije (nadovezuje se i uključuje elemente očekivanja iz 3. ciklusa)</p>	<p>Identificira čimbenike koji utječu na poslovanje (makrookruženje).</p> <p>Analizira i predviđa mogućnost plasmana proizvoda na tržište.</p> <p>Opisuje osnovne tržišne mehanizme i konkurentske odnose.</p>	<p>Planira aktivnosti u projektu.</p> <p>Rabi IKT u planiranju i ostvarivanju projekta.</p>	<p>Prihvaća važnost etičnog ponašanja u poslovanju.</p> <p>Preuzima odgovornosti za ispunjenje obveza i poštovanje rokova.</p> <p>Poštuje zakonske propise.</p>	<p>Integrirano kao međupredmetni projekt. Moguće ga je uključiti u nastavne predmete Politika i gospodarstvo, Geografija ili druge nastavne predmete po izboru učitelja.</p> <p>U ostvarivanje pojedinih sadržaja moguće je uključiti vanjske suradnike, goste predavače i sl.</p> <p>Korelacija s MT Građanski odgoj i obrazovanje, MT IKT.</p>
<p>C – 4.3.</p> <p>Objašnjava osnovne namjene financijskih institucija i koristi se financijskim uslugama.</p>	<p>Poznaje elemente financijskog plana u projektu.</p> <p>Objašnjava ulogu financijskih institucija u razvoju poduzetničkih aktivnosti.</p> <p>Obrazlaže najčešće korištene financijske usluge za osobne potrebe i poslovanje.</p> <p>Prepoznaje važnost planiranja</p>	<p>Sudjeluje u izradi financijskog plana u školskom projektu.</p> <p>Spreman je demonstrirati različite mogućnosti korištenja financijskih usluga.</p>	<p>Odgovorno se služi pojedinim financijskim uslugama.</p> <p>Kritički preispituje važnost novca za osobnu sreću.</p>	<p>Integrirano kao međupredmetni projekt. Moguće ga je uključiti u nastavne predmete Politika i gospodarstvo, Matematika, ili druge nastavne predmete po izboru učitelja.</p> <p>U ostvarivanje pojedinih sadržaja moguće je uključiti vanjske suradnike, goste predavače i sl.</p> <p>Korelacija s MT Građanski odgoj i obrazovanje.</p>

	mirovine.			
KLJUČNI SADRŽAJI				
<p>Resursi (materijalni, ljudski, financijski - kapital), čimbenici poslovanja (makrookruženje = demografija, ekonomske snage, konkurencija, kulturne i društvene snage, političke i ekonomske snage, tehnologija), tržište, upravljanje novcem (financijske institucije – HNB, burza, FINA, komercijalne banke, porezna i financijska kontrola; financijske usluge – štednja, računi, krediti, kartično poslovanje, osiguranja, stipendije, plaćanja putem interneta, mobilnog telefona).</p>				

C – EKONOMSKA I FINACIJSKA PISMENOST – 5. odgojno-obrazovni ciklus (3. i 4. razred četvrogodišnjeg i 2.i 3. razred trogodišnjeg srednjoškolskog obrazovanja)				
OČEKIVANJA U OVOM CIKLUSU OSTVARUJU SE IZRADOM PROJEKTA.				
ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA	ZNANJE	VJEŠTINE	STAVOVI	PREPORUKE ZA OSTVARIVANJE OČEKIVANJA
<p>Učenik:</p> <p>C – 5.1. Sudjeluje u projektu ili proizvodnji od ideje do realizacije (nadovezuje se i uključuje elemente očekivanja iz 3. i 4. ciklusa).</p>	<p>Analizira različite primjere projekata ulaganja – poslovnih planova.</p> <p>Identificira čimbenike koji utječu na poslovanje (interno okruženje, mikrookruženje).</p> <p>Analizira promjene na lokalnom i globalnom tržištu i njihov utjecaj na gospodarstvo i život građana.</p> <p>Navodi važnost uvoza i izvoza.</p> <p>Razlikuje ulogu i aktivnosti državnih, poduzetničkih potpornih institucija i socijalnih partnera (u HR i EU) u poslovanju.</p>	<p>Upravlja materijalnim i nematerijalnim resursima.</p> <p>Sudjeluje u simulacijama različitih poslovnih situacija.</p> <p>Participativno vodi grupu ili tim.</p> <p>Istražuje postupak otvaranja poduzeća ili obrta.</p>	<p>Promiče poduzetničko djelovanje i razvoj poduzetničke klime.</p> <p>Kritički se odnosi prema promotivnim sadržajima.</p> <p>Preuzima odgovornost za ispunjenje obveza i poštovanje rokova.</p> <p>Poštuje zakonske propise i ne odobrava primjere nepoštovanja propisa.</p> <p>Promiče poštovanje prava proizvođača i potrošača.</p>	<p>Integrirano kao međupredmetni projekt. Projekt je moguće uključiti u nastavne predmete Politika i gospodarstvo, Matematika, Hrvatski jezik ili druge nastavne predmete po izboru učitelja.</p> <p>Moguće je organizirati prezentacije praktičnih radova, natjecanja za najbolju poslovnu ideju i dr..</p> <p>U ostvarivanje pojedinih sadržaja moguće je uključiti vanjske suradnike, goste predavače i sl..</p> <p>Korelacija s MT Građanski odgoj i obrazovanje.</p>

<p>C - 5.2. i 5.3. Objašnjava osnovne namjene i koristi se financijskim uslugama.</p>	<p>Prepoznaje važnost financijskog savjetovanja pri izboru financijskih usluga. Prepoznaje financijska kaznena djela i opisuje odgovarajuće mjere opreza.</p>	<p>Poduzima odgovarajuće mjere opreza.</p>	<p>Preuzima razuman rizik u korištenju financijskih usluga. Iskazuje odgovornost za poštovanje zakona i propisa.</p>	<p>Ostvaruje se kao dio međupredmetnih projekata. U ostvarivanje pojedinih sadržaja moguće je uključiti vanjske suradnike, goste predavače i sl. Korelacija s MT Građanski odgoj i obrazovanje.</p>
<p>KLJUČNI SADRŽAJI Resursi (materijalni, ljudski, financijski - kapital, participativno vodstvo), čimbenici poslovanja (interno okruženje – unutarnja organizacija poduzeća; mikrookruženje – kupci, dobavljači, poduzetničke potporne institucije, socijalni partneri), tržište, upravljanje novcem (financijske institucije – HNB, burza, FINA, komercijalne banke, porezna i financijska kontrola; financijske usluge – štednja, kamate, računi, krediti, kartično poslovanje, investicijski i mirovinski fondovi, dionice, državne obveznice, leasing, osiguranja).</p>				

E. UČENJE I POUČAVANJE MEĐUPREDMETNE TEME

Međupredmetnu temu Poduzetništvo poučavaju u određenoj mjeri svi učitelji uspostavljajući suradnju s drugima radi korelacije i integriranog djelovanja. U svakom nastavnom predmetu postoji mogućnost razvoja poduzetničkih kompetencija. Osobite mogućnosti za uspješnu realizaciju međupredmetne teme Poduzetništvo nalaze se u projektnom radu, u učeničkim projektima u predmetnoj nastavi i satu razrednika i u zajedničkim projektima više razreda i cijele škole.

Za proces učenja i poučavanja međupredmetne teme Poduzetništvo važno je da se škola otvara prema svojem okruženju i povezuje s lokalnom zajednicom, da upoznaje učenike s ljudima različitih zanimanja, poduzetnicima, gospodarskim i financijskim stručnjacima te s poslovnom zajednicom. Preporučuje se suradnja i s drugim školama, osobito školama s razvijenim programima poduzetništva, odnosno školama u kojima su sadržaji poduzetništva dio redovita programa. Organiziraju se posjeti učenika gospodarskim/financijskim subjektima, institucijama i ustanovama te se time stječu neposredna iskustva učenja u ovom području.

Iskustva učenja

U nižim obrazovnim ciklusima iskustva učenja imaju naglasak na razumijevanju cjelovitog ciklusa od ideje do rezultata. Realiziraju se s pomoću jednostavnih primjera iz neposrednog okruženja učenika te jednostavnim praktičnim aktivnostima (igra, projekt, primjeri, razgovor, predstava i dr.).

U višim ciklusima teme se produbljuju i učenik usvaja znanja i vještine planiranja, vođenja, komuniciranja i timskog rada. Pojačava se suradnja s lokalnom zajednicom, gospodarskim subjektima i državnim ustanovama. Koriste se aktivni oblici učenja i poučavanja (projekt, prezentacija, simulacija, studija slučaja).

Komplementarno s ovim kurikulumom kompetencije vezane uz poduzetništvo mogu se kvalitetno nadograditi izbornim, fakultativnim programima i izvannastavnim aktivnostima (npr. učenička zadruga, vježbovna tvrtka).

Uloga učitelja

Učitelj u realizaciji međupredmetne teme Poduzetništvo ima ulogu koordinatora i moderatora procesa učenja. Kako bi se što kvalitetnije ostvarili ciljevi i očekivanja određeni ovom međupredmetnom temom, učitelj odabire odgovarajuće sadržaje te primjenjuje aktivne metode učenja i poučavanja (radionice, projektni rad, stvaranje i učenje stvaranjem). Cilj je učiteljeva rada razviti divergentno mišljenje učenika te poticati njegove kreativne, inovativne i poduzetničke potencijale.

Osobito je važna uloga učitelja u stvaranju poticajnog okruženja za učenje. Preporučuje se metoda simulacije stvarnih životnih i poslovnih situacija, odnosno metoda igranja uloga. U aktivnoj suradničkoj nastavi mogu se primijeniti neke od sljedećih metoda i strategija: igre (individualne, timske, slušanje, zamjećivanje, imitiranje), oluja ideja, izrada kognitivne mape, postavljanje otvorenih pitanja, heuristički razgovor, intervju, rasprava i debata; vođeno istraživanje, ispitivanje; simulacija, igranje uloga, studija slučaja, projektni nacrti, prezentacija radova, organizacija događanja (sajmova, smotri, natjecanja); vrednovanje i evaluacija.

Preporučuje se korištenje različitih oblika rada. Iznimno je važno iskustvo rada u timu, rada u grupi, rada u paru kao i mentorski rad.

Mjesto i vrijeme učenja

Mjesto i vrijeme učenja međupredmetne teme Poduzetništvo planira se školskim kurikulumom. Aktivnosti razrednih i školskih projekata međupredmetne teme Poduzetništvo mogu se provoditi u učionici, izvan učionice, u školskom okruženju, na terenu, u prostorima raznih institucija i suradnika.

Integrirano povezivanje različitih sadržaja (iz više nastavnih predmeta) može se provoditi u trajanju od jednog dana do nekoliko dana, tjedana ili mjeseci tijekom cijele godine. Takvi projektni dani mogu se organizirati na razini

pojedinih razrednih odjela ili na razini škole, ovisno o interesu učenika i mogućnostima suradnje škole i okružja (lokalne zajednice, roditelja i kulturnih institucija). Neki se projekti ili jedan njihov dio mogu provoditi i u sklopu izvanučioničke nastave ili ekskurzija.

Materijali i resursi za učenje

Materijali potrebni za rad s učenicima i dobri primjeri iz prakse mogu se pronaći na mrežnim stranicama škola i drugih odgojno-obrazovnih ustanova koje su imale iskustvo rada u poduzetničkim aktivnostima. Resursi potrebni kao potpora učenicima u usvajanju odgojno-obrazovnih očekivanja najčešće su potrošni materijal (za izvođenje konkretnih aktivnosti), odnosno pomoć u obliku ustupanja slobodnog prostora (dvorane, izvanškolski prostori) te potpora učitelja i roditelja. Korisno je uspostaviti suradnju s dionicima iz lokalne samouprave, mjerodavnih tijela državne uprave, poduzeća i institucija u provođenju planiranih aktivnosti. U sklopu učenja za poduzetništvo kao nastavni medij preporučuje se upotreba informacijsko-komunikacijske tehnologije.

Grupiranje učenika

Grupiranje učenika provodi se u skladu s očekivanim ishodima međupredmetne teme Poduzetništvo. Cilj je što kvalitetnije iskoristiti učeničke potencijale i postići veću motiviranost i učinkovitost učenja. Način grupiranja ovisi i o uvjetima u kojima traje učenje. Učenici se mogu grupirati prema iskazanim interesima za pojedina područja i/ili prema prethodnom znanju, specifičnim vještinama i iskustvima. Osim homogenih grupa bitno je da učenik stječe iskustva učenja i u heterogenim grupama i timovima s članovima koji nisu iste dobi, koji imaju različite stavove, iskustva, predznanja. Važno je da grupe budu sastavljene tako da su poticajno i izazovno radno okružje za svakog učenika.

Timski suradnički rad koristan je za provođenje istraživanja, zajedničke projekte ili planiranje i proizvodnju. Članovi tima imaju svoje uloge ili zadatke. U timu učenik može birati ulogu koja najbolje odgovara njegovim interesima i sposobnostima ili je određuje učitelj. Rad u grupi ili timu omogućuje provedbu integriranih razrednih i školskih projekata s učenicima različitih razrednih odjela (horizontalno) ili projekata u koje su uključeni učenici različitih dobi i razreda (vertikalno).

U realizaciji međupredmetne teme Poduzetništvo moguće je i raditi individualno (samostalno ili uz mentora). Mentorski rad (*coaching*) omogućuje najveći stupanj individualiziranja učenja, a podrazumijeva zajednički rad učenika i učitelja na usvajanju znanja i praćenju učenikova napretka.

F. VREDNOVANJE U MEĐUPREDMETNOJ TEMI

Vrednovanje odgojno-obrazovnih očekivanja u međupredmetnoj temi Poduzetništvo proizlazi iz uputa *Okvira za vrednovanje procesa i ishoda učenja u osnovnim i srednjim školama Republike Hrvatske*. Ono je sastavni dio procesa učenja kojem pridonose učenik i učitelj radi unapređenja učenja i napredovanja učenika.

U međupredmetnoj temi Poduzetništvo vrednuje se usvojenost ishoda prema odgojno-obrazovnim očekivanjima koji su definirani u trima domenama kroz sve obrazovne cikluse.

Vrednovanje je usmjereno na provjeru usvojenosti kompetencije pri čemu je naglasak na promišljanju, zaključivanju i primjeni znanja, vještina i stavova u stvarnim životnim problemima i situacijama, a manje na usvajanju novih pojmova.

Načini vrednovanja rada usmjereni su na: a) osobni rad i sudjelovanje učenika u ciklusu od ideje do proizvoda (originalnost ideje, kvaliteta izrade proizvoda, funkcionalnost, mogućnost daljnje proizvodnje i prodaje proizvoda); b) međusobno vrednovanje rada učenika (učenici biraju najuspješniju prezentaciju, plakat, ideju, razradu plana); c) odnos prema provedenom projektu (sajmu, izletu, priredbi, izložbi); d) medijske izvore i tekstove – njihov broj, relevantnost i korisnost vezano uz određenu poduzetničku temu (uspješni poduzetnici, zapošljavanje, javno dobro i dr.); e) primjere uspješnoga korištenja naučenog iz područja ekonomske i financijske pismenosti u svakodnevnom životu.

Da bi pokazao u kojoj je mjeri usvojio znanja, vještine i stavove, učenik može: 1) izraditi prezentaciju, plakat, infoletak, infografiku s podacima, praktični rad (proizvod, uslugu), anketu, osobnu mapu, videozapis, sadržaj za mrežnu stranicu (fotografije, tekstovi, video); 2) voditi intervju, razgovor, raspravu; 3) sudjelovati u terenskoj nastavi i radu, sudjelovati u projektima, prezentacijama i raspravama, u organizaciji i provedbi događaja (sajma, priredbe, izložbe); 4) pripremiti izvještaj o svom radu i/ili radu drugih, samovrednovati svoj rad, prihvaćati vrednovanje vršnjaka (vršnjačke grupe), sudjelovati u provjeri znanja, vještina i stavova.